

Zbigniew Piepiora

Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiolowych w województwie świętokrzyskim

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 37/3, 257-268

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zbigniew Piepiora¹

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM KLĘSK ŻYWIŁOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Streszczenie

W niniejszym artykule przybliżono problematykę przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych. Autor zwrócił uwagę na konieczność finansowania przeciwdziałania skutkom zjawisk tego typu. Wydatkowanie środków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpowodziową i ochronę zdrowia, zagospodarowanie przestrzenne oraz finansowanie usuwania skutków klęsk żywiołowych pozwala minimalizować negatywne konsekwencje wystąpienia zdarzeń ekstremalnych. Środki te przeznaczone są między innymi na planowanie przestrzenne, zarządzania kryzysowe i odbudowę. Autor prezentuje powyższe zagadnienia na przykładzie województwa świętokrzyskiego.

Słowa kluczowe: klęska żywiołowa, finanse, przeciwdziałanie, skutki, województwo świętokrzyskie

Wprowadzenie

Klęski żywiołowe i zjawiska noszące ich znamiona nawiedzały obszar województwa świętokrzyskiego wielokrotnie. W latach 1921 i 1992 wystąpiły dotkliwe w skutkach susze. W latach 1997, 2001 i 2010 województwo świętokrzyskie nawiedziły powodzie, powodując ogromne straty materialne. W 2010

¹ Adres e-mail: zbigniew.piepiora@up.wroc.pl.

roku na badanym obszarze wybuchło 4118 pożarów, w których śmierć poniosły 22 osoby. W 2014 roku w rejonie Ostrowca Świętokrzyskiego wystąpiła trąba powietrzna.

W polskich przepisach prawnych zdefiniowano klęskę żywiołową jako „katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem”². Ogrom szkód powodowanych przez klęski żywiołowe powoduje, że coraz większego znaczenia nabiera konieczność przeciwdziałania ich skutkom³. Ważne jest także tworzenie odpowiednich warunków realizacji wspomnianych działań⁴.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie finansowych aspektów przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych na poziomie regionalnym (NUTS 2). Autor prezentuje je na przykładzie województwa świętokrzyskiego. Niniejszy artykuł jest częścią większego projektu badawczego, w ramach którego autor analizuje kontrakcję negatywnym konsekwencjom klęsk żywiołowych w poszczególnych województwach Polski.

1. Aspekty finansowe podejmowanych działań

Województwo świętokrzyskie ze stolicą w Kielcach jest położone w środkowo-południowej części Polski na obszarze Wyżyny Kieleckiej, Niecki Nidziańskiej i Wyżyny Przedborskiej. Badane województwo graniczy z sześcioma innymi (mazowieckim, lubelskim, podkarpackim, małopolskim, śląskim, łódzkim). Województwo jest jednym z najmniejszych w Polsce (powierzchnia 11 708 km²) – w całości odpowiada regionowi NUTS 3⁵. Jego gęstość zaludnienia jest niższa od przeciętnej w kraju. Do największych miast województwa poza Kielcami należą: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna i Sandomierz. Świętokrzyskie ma charakter przemysłowo-rolniczy i jest jednym z najsłabiej zurbanizowanych i najmniej zasobnych w wodę województw

² Ustawa z 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej, DzU z 2002 roku, nr 62, poz. 558 z późn. zm., art. 3.

³ M. Graniczny, W. Mizerski, *Katastrofy przyrodnicze*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.

⁴ Z. Piepiora, *Ekonomiczne aspekty lokalnej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych*, Wydawnictwo Zbigniew Piepiora, Kowary 2012.

⁵ NUTS, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction (4.09.2014).

w kraju. Sieć rzeczną świętokrzyskiego tworzą lewostronne dopływy Wisły, z których największe to: Nida, Kamienna oraz Pilica. Pozostały obszar regionu obejmują zlewnie: Czarnej Staszowskiej, Koprzywianki, Opatówki, Kanału Strumień, duża część zlewni rzeki Nidzicy oraz mała część zlewni rzek Iżanki i Krępianki. Najtrudniejsze warunki hydrogeologiczne występują w obrębie Gór Świętokrzyskich⁶.

Na obszarze województwa mogą wystąpić między innymi powodzie, wichury, pożary, susze. Do obszarów zagrożonych powodzią i zjawiskami pokrewnymi należą przede wszystkim doliny rzek Wisły (141,0 kilometrów), Nidy (151,2 kilometra), Kamiennej (118,5 kilometra), Czarnej Staszowskiej (61,0 kilometrów) i Koprzywianki (65,9 kilometra). W województwie istnieje wysokie prawdopodobieństwo występowania wicher. Burze śnieżne, zawieje i zamiecie mogą wystąpić późną jesienią i zimą, zaś trąby powietrzne – latem. Latem mogą zdarzyć się także wielkoobszarowe pożary lasów i upraw. Zagrożenie suszą występuje na obszarze całego województwa świętokrzyskiego niezależnie od pory roku, głównie ze względu na małą zasobność w wodę tego obszaru⁷.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania w województwie świętokrzyskim w latach 1998–2013 po cenach z 2013 roku wyniosły nieco ponad 1,5 miliarda złotych. Na obwałowania przeciwpowodziowe w badanym okresie przeznaczono 323,4 miliona złotych, przy czym w 2001 i 2002 roku, kilka lat po wielkiej powodzi w 1997 roku, wydatki ograniczono. Dopiero w roku 2003 nastąpił wzrost wydatków na obwałowania przeciwpowodziowe. W latach 2001–2002 problematyka klęsk żywiołowych na badanym obszarze straciła na znaczeniu. W 2001 roku zbudowano 8,6 kilometra wałów przeciwpowodziowych za 8,1 miliona złotych. Rok później nie zbudowano ani kilometra obwałowań⁸.

Przeciwdziałanie skutkom powodzi i suszy z ramienia rządu prowadzone jest przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie (Region Górnej Wisły), Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (Region Środkowej Wisły), Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kiel-

⁶ *Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020*, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2006, s. 6–9; *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego*, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, kwiecień 2002, s. 37–78.

⁷ *Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego*, Wojewoda Świętokrzyski, Kielce 2011, s. 7–13.

⁸ Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

cach oraz przez Wojewodę Świętokrzyskiego, który jest przedstawicielem rządu w terenie⁹.

Za przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych ze strony samorządowej odpowiedzialny jest: Sejmik Województwa Świętokrzyskiego (organ stanowiący i kontrolny) oraz Zarząd Województwa z Marszałkiem na czele (organ wykonawczy) i podlegające mu wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne – Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych (ŚZMiUW). Zapobieganie negatywnym konsekwencjom klęsk żywiołowych wsparte jest także środkami z innych źródeł (między innymi z zagranicy, budżetów gmin i powiatów, funduszy ekologicznych oraz kredytów i pożyczek krajowych).

Warto zwrócić uwagę, że funkcjonowanie zarówno Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w Krakowie i Warszawie, jak i ŚZMiUW na szczeblu wojewódzkim stwarza chaos kompetencyjny dotyczący gospodarowania wodami, który powoduje istnienie kilometrów „bezpieńskich rzek”. Nie są one administrowane przez żadną ze wspomnianych instytucji¹⁰.

Pozytywnym wyrazem współpracy wymienionych wyżej instytucji są inwestycje realizowane w powiązaniu z odbudową zniszczeń powodziowych z zastosowaniem lepszych metod ochrony i rozwiązań hydrotechnicznych. Aktualnie realizowane są między innymi Program dla Wisły i jej dorzecza 2020¹¹ oraz Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego. 1 września 2014 roku zaprzestano natomiast realizacji Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły i wprowadzono Masterplan dla dorzecza Wisły, który uwzględnia nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej¹².

Wydatki inwestycyjne na małą retencję wodną w województwie świętokrzyskim w latach 2003–2013 przedstawiono w tabeli 1. W ramach realizacji Programu małej retencji wodnej dla województwa świętokrzyskiego w latach 2003–2013 wydano prawie 68 milionów złotych.

⁹ Ustawa z 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, DzU z 2009 roku, nr 31, poz. 206.

¹⁰ I. Jędrzejczyk, *Catastrophic Risk and a Necessity of Using an Insurance Protection*, w: *The Insurance of Catastrophic Risk in the European Union and the Global Changes*, red. I. Jędrzejczyk, S. Bożek-Węglarz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katowice 2007, s. 12.

¹¹ *Program dla Wisły i jej dorzecza 2020*, Związek Miast Nadwiślańskich, Biuro Programu dla Wisły i Jej Dorzecza 2020, Toruń 2000.

¹² *Rząd przyjął Masterplany dla Odry i Wisły*, <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/rzad-przyjal-masterplany-dla-wisly-i-odry.html> (26.08.2014); *Masterplan dla dorzecza Wisły*, KZGW, Warszawa 2014.

Tabela 1. Wydatki inwestycyjne na małą retencję wodną na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2003–2013 – źródła finansowania (w tysiącach złotych, z 2013 roku)

Lata	Ogółem	Źródła finansowania					
		z budżetu Wojewody	z Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	z funduszy strukturalnych	z budżetów samorządów	inne
2003	7 399,8	7 399,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2004	17 846,5	17 826,1	0,0	0,0	0,0	20,4	0,0
2005	3 032,7	2 999,8	0,0	0,0	0,0	7,6	25,3
2006	4 390,3	4 314,7	75,6	0,0	0,0	0,0	0,0
2007	653,5	590,2	63,3	0,0	0,0	0,0	0,0
2008	3 846,9	2 404,9	1 442,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2009	5 201,5	4 018,5	1 182,9	0,0	0,0	0,0	0,0
2010	11 921,9	11 289,5	632,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2011	10 060,2	8 644,4	1 288,4	0,0	0,0	0,0	127,3
2012	2 001,5	1 662,5	339,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2013	1 618,0	990,0	25,0	0,0	0,0	0,0	603,0
Razem – wszystkie lata	67 972,7	62 140,5	5 048,7	0,0	0,0	27,9	755,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

W tabeli 2 uwidoczniłoby efekty rzeczowe inwestycji małej retencji wodnej – zakres przedmiotowy w latach 2003–2013. Wynika z niej, że wydatki poniesiono przede wszystkim na budowę zaporowych zbiorników wodnych. Całkowiła liczba wybudowanych obiektów w badanym okresie wyniosła 55, zaś całkowity przyrost pojemności – 3359 m³.

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przeciwdziałałoby negatywnym konsekwencjom klęsk żywiołowych zgodnie z ustawą o samorządzie województwa¹³, uchwalając i koordynując wdrażanie między innymi następujących dokumentów i programów: *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku*, *Strategii Badań i Innowacyjności 2014–2020+*, *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020*, *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego* oraz wspomnianego *Programu małej retencji dla województwa świętokrzyskiego*.

¹³ Ustawa z 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa, DzU z 1998 roku, nr 91, poz. 576 z późn. zm., art. 14.

Tabela 2. Efekty rzeczowe inwestycji małej retencji wodnej na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2003–2013 – zakres przedmiotowy

Lata	Obiekty (szt.)	Przyrost pojemności (tys. m ³)	Piętrzenie jezior		Sztuczne zbiorniki wodne		Stawy rybne		Budowle piętrzące obiekty (szt.)	Inne obiekty (szt.)	Pow. na- wodnień (ha)
			obiekty (szt.)	pojemność (tys. m ³)	obiekty (szt.)	poj. (tys. m ³)	obiekty (szt.)	poj. (tys. m ³)			
2003	2	992	0	0	2	992	0	0	0	0	0
2004	5	1 080	0	0	4	1 076	1	4	0	0	0
2005	3	157	0	0	2	156	1	1	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	3	146	0	0	3	146	0	0	0	0	0
2008	1	319	0	0	1	319	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2010	35	300	0	0	35	300	0	0	0	0	20
2011	3	180	0	0	2	180	0	0	0	1	0
2012	2	185	0	0	2	185	0	0	0	0	0
2013	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Razem – wszystkie lata	55	3 359	0	0	51	3 354	2	5	0	2	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki z Wojewodą na czele zapobiega negatywnym konsekwencjom klęsk żywiołowych zgodnie z ustawą o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹⁴ przy wsparciu finansowym Marszałka z Sejmikiem Województwa Świętokrzyskiego. Wojewodzie podlega Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (WBiZK) w Świętokrzyskim Urzędzie Wojewódzkim, który funkcjonuje w oparciu między innymi o ustawę o zarządzaniu kryzysowym¹⁵. WBiZK przygotowuje plany, w tym: Wojewódzki plan zarządzania kryzysowego oraz dotyczące funkcjonowania ratownictwa medycznego i obrony cywilnej, jak i reagowania w przypadku wystąpienia powodzi i suszy, które są podstawą do realizowania działań ratowniczych w przypadku wystąpienia powodzi i suszy na badanym obszarze. Poza mapami ryzyka zagrożeń Wojewódzki plan zarządzania kryzysowego zawiera między

¹⁴ Ustawa z 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, DzU z 2009 roku, nr 31, poz. 206, art. 22.

¹⁵ Ustawa z 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, DzU z 2007 roku, nr 89, poz. 589 i 590 z późn. zm., art. 16.

innymi zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego, zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych, zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych oraz standardowe procedury operacyjne realizowane przez Wojewodę w systemie zarządzania kryzysowego¹⁶.

Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową według działów klasyfikacji budżetowej na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 w zł po cenach z roku 2013 przedstawiono w tabeli 3. W badanym okresie na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (bpiopp) przeznaczono nieco ponad 762 miliony złotych, zaś na ochronę zdrowia (oz) – prawie 903 miliony złotych. Razem wydano 1 665 555 tysięcy złotych. Największy udział w wydatkowaniu środków na bpiopp miały budżety gmin i miast na prawach powiatu – 52%, a przypadku finansowania oz – budżety powiatów (46%). Udział budżetu województwa w wydatkach na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową wyniósł 1%, a w finansowaniu ochrony zdrowia – 32%.

Tabela 3. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową według działów klasyfikacji budżetowej na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 (w tysiącach złotych, z 2013 roku)

Wyszczególnienia	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (bpiopp)	Udział środków z poszczególnych budżetów w sumie wydatków na bpiopp (w %)	Ochrona zdrowia (oz)	Udział środków z poszczególnych budżetów w sumie wydatków na oz (w %)
Środki z budżetu województwa świętokrzyskiego	5 771	1	270 394	32
Środki z budżetów powiatów	361 357	43	388 960	46
Środki z budżetów gmin i miast na prawach powiatu	395 754	52	243 319	27
Środki razem	762 882	100	902 672	100
Razem bpiopp i oz	1 665 555			

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

Wydatki poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych według działów na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 w złotych po cenach z roku 2013 roku przedstawiono w tabeli 4. W badanym okresie na usuwa-

¹⁶ *Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego...*, op. cit.

nie skutków zdarzeń ekstremalnych na obszarze województwa świętokrzyskiego przeznaczono ponad 2,6 miliarda złotych. Największy udział w finansowaniu usuwania skutków tego typu zjawisk miały budżety gmin i miast na prawach powiatów – prawie 84%, zaś najmniejszy – budżety powiatów (5,3%). Z budżetów gmin, powiatów i miast na prawach powiatów, jak i z budżetów powiatów wydano najwięcej środków na transport i łączność – odpowiednio łącznie nieco ponad 2 miliony złotych oraz nieco ponad 13 milionów złotych. Z budżetu województwa świętokrzyskiego sfinansowano przede wszystkim usuwanie strat spowodowanych w rolnictwie i łowiectwie (około 286 milionów złotych).

Tabela 4. Wydatki poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych według działów na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 (w tysiącach złotych z 2013 roku)

Działy	Środki z budżetu województwa świętokrzyskiego	Udział środków z budżetu województwa świętokrzyskiego w sumie środków (w %)	Środki z budżetów powiatów	Udział środków z budżetów powiatów w sumie środków* (w %)	Środki z budżetów gmin i miast na prawach powiatu (mnpp)	Udział środków z budżetów gmin i mnpp w sumie środków* (w %)	Wydatki razem
Rolnictwo i łowiectwo	286639	97,6	801	0,6	2330	0	289770
Leśnictwo	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Rybolówstwo i rybactwo	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Górnictwo i kopalnictwo	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0,0	0	0,0	126	0	126
Hotele i restauracje	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Transport i łączność	5 242	1,8	133442	94,7	2020209	6	2158893
Turystyka	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Gospodarka mieszkaniowa	0	0,0	122	0,1	4015	0	4 137
Działalność usługowa	0	0,0	45	0,0	3	0	48
Administracja publiczna	0	0,0	191	0,1	43	0	234

Działy	Środki z budżetu województwa świętokrzyskiego	Udział środków z budżetu województwa świętokrzyskiego w sumie środków* (w %)	Środki z budżetów powiatów	Udział środków z budżetów powiatów w sumie środków* (w %)	Środki z budżetów gmin i miast na prawach powiatu (mnpp)	Udział środków z budżetów gmin i mnpp w sumie środków* (w %)	Wydatki razem
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	877	0,3	4624	3,3	19840	0	25341
Wymiar sprawiedliwości	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Oświata i wychowanie	0	0,0	6	0,0	6 543	0	6549
Szkolnictwo wyższe	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0,0	1443	1,0	0	0	1443
Pomoc społeczna	0	0,0	163	0,1	186003	0	186166
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Edukacyjna opieka wychowawcza	230	0,1	120	0,1	18	0	368
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	776	0,3	0	0,0	8330	0	9106
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	0,0	0	0,0	255	0	255
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0	0,0	0	0,0	0	0	0
Kultura fizyczna i sport	0	0,0	0	0,0	16	0	16
Suma środków	293764	11,0	140957	5,3	2247731	83,7	2682452

* Ostatni wiersz zamiast udziału środków z budżetu województwa świętokrzyskiego w sumie wydatków zawiera udział sumy środków dla poszczególnych budżetów do wydatków wszystkich budżetów razem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

Rozpatrując dane z tabel 3 i 4, warto zauważyć znikomy udział środków przeznaczonych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w wydatkach na bez-

pieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia. W latach 2008–2013 na badanym obszarze z prawie 763 milionów złotych przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na usuwanie skutków klęsk żywiołowych przeznaczono tylko około 25 milionów złotych – 3%. W przypadku wydatków przeznaczonych na ochronę zdrowia na usuwanie skutków zjawisk ekstremalnych przeznaczono prawie 1,5 miliona złotych, czyli tylko 0,2%. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku budżetów województwa, powiatów, gmin i miast na prawach powiatów, co uwidoczniono w tabeli 5. Łącznie na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia w badanym okresie wydano prawie 1,7 miliarda złotych.

Tabela 5. Udział wydatków na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w wydatkach na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 (w tysiącach złotych, z 2013 roku)

Wyszczególnienie	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (bpiopp)	w tym: na usuwanie skutków klęsk żywiołowych (uskż)	Udział środków przeznaczonych na uskż w wydatkach na bpiopp (w %)	Ochrona zdrowia (oz)	w tym: na usuwanie skutków klęsk żywiołowych	Udział środków przeznaczonych na uskż w wydatkach na oz (w %)
Środki z budżetu województwa świętokrzyskiego	5 771	877	15,2	270 394	0	0,0
Środki z budżetów powiatów	361 357	4 624	1,3	388 960	1 443	0,4
Środki z budżetów gmin i miast na prawach powiatu	395 754	19 840	5,0	243 319	0	0,0
Środki razem	762 882	25 341	3,3	902 672	1 443	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (8.09.2014).

Podsumowanie

Analizując aspekty finansowe przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie świętokrzyskim, można wysnuć następujące wnioski. Na badanym obszarze przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych jest finansowane z budżetu województwa świętokrzyskiego oraz budżetów świętokrzy-

skich powiatów i gmin na prawach powiatów. Wydatki wsparte są środkami między innymi z budżetu centralnego, zagranicy, funduszy ekologicznych, kredytów i pożyczek. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpożarową i ochronę zdrowia na obszarze województwa świętokrzyskiego w latach 2008–2013 wyniosły prawie 1,7 miliarda złotych, ale tylko ich nieznaczna część została przeznaczona na usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Badając nakłady na środki trwale służące gospodarce wodnej oraz efekty jej prowadzenia, można odnieść wrażenie, że w latach 2000–2001 przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych w województwie świętokrzyskim, a szczególnie powodzi, straciło na znaczeniu.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.
- Graniczny M., Mizerski W., *Katastrofy przyrodnicze*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Jędrzejczyk I., *Catastrophic Risk and a Necessity of Using an Insurance Protection, w: The Insurance of Catastrophic Risk in the European Union and the Global Changes*, red. I. Jędrzejczyk, S. Bożek-Węglarz, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Karola Adameckiego w Katowicach, Katowice 2007.
- Masterplan dla dorzecza Wisły*, KZGW, Warszawa 2014.
- NUTS, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction.
- Piepiora Z., *Ekonomiczne aspekty lokalnej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych*, Wydawnictwo Zbigniew Piepiora, Kowary 2012.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego*, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, kwiecień 2002.
- Program dla Wisły i jej dorzecza 2020*, Związek Miast Nadwiślańskich, Biuro Programu dla Wisły i Jej Dorzecza 2020, Toruń 2000.
- Rząd przyjął Masterplany dla Odry i Wisły*, <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/rzad-przyjal-masterplany-dla-wisly-i-odry.html>.
- Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020*, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2006.
- Ustawa z 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, DzU z 2007 roku, nr 89, poz. 589 i 590 z późn. zm.
- Ustawa z 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, DzU z 2009 roku, nr 31, poz. 206.
- Ustawa z 23 stycznia 2009 roku o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, DzU z 2009 roku, nr 31, poz. 206.

Ustawa z 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa, DzU z 1998 roku, nr 91, poz. 576 z późn. zm.

Ustawa z 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej, DzU z 2002 roku, nr 62, poz. 558 z późn. zm.

Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego, Wojewoda Świętokrzyski, Kielce 2011.

COUNTERACTING THE NATURAL DISASTERS' EFFECTS IN ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP

Abstract

The aim of this article is to present the issue of counteracting the natural disasters' effects. The author focused on the necessity of financing the counteraction of the effects of these kind of phenomena. Spending the measures for the public safety, the flood and health protection, the spatial development and the finances for removing the natural disasters' effects make possible to minimize the negative consequences of occurring the extreme events. The measures are assigned for e.g. the spatial planning, the crisis management and the recovery. The author presents the mentioned issues on the example of Świętokrzyskie Voivodeship (NUTS 2).

Keywords: natural disaster, effects, counteracting, Świętokrzyskie, voivodeship

JEL Code: Q54

Translated by Zbigniew Piepiora